

Mediji i policija u BiH: Balansiranje između interesa javnosti i interesa istrage

Piše: Brankica Spasenić

Transparentnost rada policije i partnerski odnos policijskih institucija sa medijima među osnovnim su postulatima društava sa demokratskom tradicijom. U Bosni i Hercegovini odnos novinara i policijskih službenika opterećuje nekoliko značajnih problema, zbog čega se njihova međusobna komunikacija ne može ocijeniti najvišom ocjenom.

Iako se i jedni i drugi "zaklinju" u profesionalnost, nepristrasnost i rad u javnom interesu, stiže se utisak da nisu uvijek na istoj strani. Ipak, za razliku od nekih drugih institucionalnih nivoa, koji kod novinara koji prate njihov rad ne bi mogli dobiti ni prolaznu ocjenu, novinari koji svakodnevno komuniciraju sa policijskim strukturama u BiH daju im školski - čvrstu trojku.

Treba napomenuti i da nije samo kvalitet komunikacije ono što opterećuje novinare, nego i način policijskog komuniciranja sa medijima, a time posredno i sa građanima. Medijska zajednica smatra da policija često, umjesto da demistifikuje svoj rad i učini ga bliskim i pristupačnim, istrajava na nasljeđu iz autoritarnih režima, pa se dešava upravo suprotno.

Novinari, međutim, ne štede kritike ni na rad svojih kolega. Smatraju da i u njihovim redovima ima onih koji bi trebalo da se adekvatno upoznaju sa svojim obavezama, a ne samo pravima. Na terenu su se susretali i sa novinarima koji su se, gladni senzacije, vrlo neprofesionalno odnosili prema policajcima.

Nekoliko je ključnih pitanja kada govorimo o odnosu medija i policije: kakve informacije dolaze do građana, postoji li selektivan pristup policije prema određenim medijima ili politička instrumentalizacija, da li određene informacije "cure" iz istrage ili se ciljano plasiraju, te kako se policija odnosi kada su u pitanju napadi na novinare.

Izvori bliski policiji su "svetinja"

Nikola Morača, novinar "Euroblica" i portala "Srpskainfo", koji već godinama radi u Crnoj hronici, smatra da odnos medija i policije u Republici Srpskoj ponajviše zavisi od toga "da li ste miljenik policije ili ne".

- Ako niste miljenik policije i portparola, onda je odnos, najblaže rečeno, loš, jer je previše situacija u kojima ne dobijete tražene odgovore ili dobijete nepotpune. Također, lično iskustvo mi govori da portparoli, čast izuzecima, nakon što im se dostavi određeni upit odgovore prosljeđuju svojim miljenicima, pa tek onda onome koje poslao upit - kaže Morača.

On ocjenjuje da ukoliko ne bi bilo "curenja" informacija iz policije, pola krivičnih djela koja su se dogodila u Republici Srpskoj ne bi se ni objavila u javnosti, jer je to interes policije.

- U skladu sa ovim "zvaničnim stavom" policije, logično je da preko svojih portparola selektivno plasiraju one informacije za koje smatraju da su bitne. Na sreću, nismo svi zavisni od takvih informacija - istakao je naš sagovornik.

Izvori iz policije ili oni bliski policiji „svetinja“ su za svakog novinara, dodaje Morača:

- Steći danas povjerenje osobe koju do tog trenutka uopšte niste poznavali je nešto što se ne uči na fakultetu, niti vas neko drugi može naučiti kako da to učinite. Sve je do novinara. Onog trenutka kada to povjerenje stavite ispred i iznad svega, a posebno kada izvor sačuvate i u slučaju kada vam u sudnici skrenu pažnju da nećete biti kažnjeni ako otkrijete njegov identitet, onda ste sigurni da imate izvor do kraja života.

Komentarišući rad policije na slučajevima napada ili prijetnji novinarima, Morača smatra da će policija uglavnom obaviti svoj dio posla, uzeti izjave i eventualno pokrenuti istragu. Međutim, očekivati da će policija nešto "dublje" ući u ovu problematiku je poput priče za malu djecu, poručuje.

Prema mišljenju Ognjena Matavulja, dopisnika „Večernjih novosti“ iz Banje Luke i novinara portala „Srpskacafe“, odnos medija i policije u Republici Srpskoj je korektan, ali u suštini funkcioniše poput klackalice.

- Danas je dobar, a sutra loš, sve u zavisnosti od događaja o kojima mediji izvještavaju. Ukoliko se izvještava o događaju koji na pozitivan način promovise policijske aktivnosti i njihov rad, odnos je dobar. Međutim, ukoliko je situacija obrnuta, mediji se obično suočavaju sa ćutnjom ili šturim i krajnje nejasnim odgovorima. To često dolazi do izražaja, što je veliki problem jer u suštini, i jedni i drugi bi trebali da rade u interesu javnosti - govori Matavulj.

Smatra da se u praksi često dešava da se „interes javnosti“ različito poima.

- Najbolji pokazatelj su policijska saopštenja. Iz njih detaljno možete saznati kako je neko prekršajno kažnjen zbog vrijeđanja policijskog službenika, ali kada su u pitanju teška krivična djela, bilo da je riječ o krvnim deliktima, organizovanom kriminalu i korupciji, saopštenja su kratka, štura i uopštena – ističe Matavulj.

Izvori su najvažniji za rad novinara, bez obzira da li je riječ o policijskim strukturama ili nekoj drugoj oblasti kojom se novinar bavi. Matavulj naglašava da se do njih ne stiže lako, već dugotrajnim i predanim radom, kako bi se steklo međusobno povjerenje. Oni koji takvo povjerenje uživaju lakše dolaze do podataka, detalja o pojedinačnom slučaju ili potvrde pojedinih informacija, koje se zvaničnim putem često ne mogu dobiti.

Djelimično rasvijetljeno premlaćivanje novinara

Mataavluj ocjenjuje i da policija predano i ozbiljno radi na rasvjetljavanju napada na novinare samo u slučajevima kada se radi o težim oblicima napada, kao što je bio slučaj premlaćivanja Vladimira Kovačevića, koji je djelimično rasvijetljen.

U avgustu 2018. godine u Banjoj Luci dogodio se pokušaj ubistva novinara BN televizije Vladimira Kovačevića. Za ovo krivično djelo nepravosnažno je osuđen Marko Čolić na četiri godine zatvora, međutim ni nakon više od godinu dana, nisu poznati motivi, niti eventualni nalogodavci napada. Također, još nije uhapšen drugi osumnjičeni Nedeljko Dukić, za kojim je raspisana potjernica.

Vladimir Kovačević kaže da nije imao primjedbi na odnos sa policijom kada je u pitanju istraga o ovom događaju.

- Ljudi koji su radili na tom slučaju su se trudili da rade što brže. Ne mogu se zaista požaliti na njihov odnos – navodi Kovačević.

Najveći problem koji je kao novinar imao sa policijom bio je taj što ne odgovaraju na upite:

- Kada i odgovore, urade to tako da odgovori ne budu konkretni, a u stanju su svakodnevno slati po nekoliko saopštenja o svom radu. Imam osjećaj da i na press konferencijama pitanja koja im nisu po volji, kao uostalom i druge institucije, smatraju neprijateljskim. Na terenu nisam imao konkretnih problema sa policajcima, a snimao sam ih u svakakvim prilikama, od protesta do hapšenja... Najveći problem je neodgovaranje na pitanja koja se tiču nabavki, ugovora i nekih drugih stvari u Ministarstvu unutrašnjih poslova.

Sa druge strane, ocjenjuje Kovačević, policijski službenici ažurni su kada javno plasiraju ono za šta oni misle da je bitno.

- Ažurni su u obavještavanju o saobraćajnim nesrećama, zapljenama marihuane, ma koliko se radilo o malim količinama, što naravno i treba da rade, ali ne žele da pričaju o stvarima za koje misle da bi ih mogle kompromitovati. Na primjer, kada su u kontinuitetu pripadnici policije nadgledali građane u centru grada, branili im ulazak u dvorište crkve ili čak sjedenje na javnim klupama, svakodnevno sam im slao pitanja i zahtjeve da obrazlože zašto to rade. Dobijao sam nepotpune odgovore bez bilo kakvog objašnjenja, samo da se radi o zakonski dozvoljenim postupcima policije - naveo je Kovačević.

Slučaj Dragičević i zaoštavanje odnosa

Odnos između policijskih institucija i službenika i medija u Bosni i Hercegovini dodatno je zaoštrio „slučaj Dragičević“, odnosno protesti građana nakon ubistva mladića Davida Dragičevića u Banjoj Luci. Višemjesečne tenzije su kulminirale pokušajem MUP-a Republike

Srpske da određenim zakonskim izmjenama direktno ograniči rad novinara, utiče na slobodu govora i poštivanje ljudskih prava i sloboda.

Novinar Ognjen Matavulj tvrdi da policija konstantno pokušava da ograniči ili čak sakrije određene informacije, što im se najčešće vrati poput bumeranga, jer se onda suočavaju sa medijskim navodima o prikrivanju podataka i slično.

- Ima i curenja informacija, ali i selektivnog plasiranja. Evidentno je da postoje povlašteni mediji kojima se informacije selektivno plasiraju, ali su njihovi tekstovi ili prilozi lišeni svakog vida kritike ili dublje analize pojedinog događaja - dodaje Matavulj.

Urednica portala "eTrafika" Vanja Stokić ove godine je, izvještavajući sa skupova grupe "Pravda za Davida" u Banjoj Luci, imala nekoliko negativnih iskustava kada je u pitanju saradnja sa policijom, ali i generalno poštovanje njenog profesionalnog rada. Ona objašnjava da je ovaj portal ranije imao korektnu saradnju sa policijom, koja se svodila uglavnom na slanje zvaničnih dopisa i dostavljanje traženih informacija, ali da se situacija promijenila otkako se desilo ubistvo Davida Dragičevića¹.

- Previše naših zahtjeva za informacije je ignorisano. Stičem utisak da se „eTrafika“ našla na nekakvoj crnoj listi MUP-a RS. Neka pitanja sam postavljala više puta, slala mailove, zvala telefonom, ali je sa druge strane bio zid. Čak i kada dobijete odgovor, on je štur, birokratski i toliko uopšten da je beskoristan. Odgovori na vrlo konkretna pitanja se ne dobijaju - tvrdi Stokić.

Četiri puta je legitimisana tokom praćenja okupljanja "Pravde za Davida".

- Nije problem što sam legitimisana, to je zakonsko pravo policijskih službenika, ali je problem što time oni mene ometaju u radu. Mislite da oni ne znaju ko sam ja? Da ne vide moju akreditaciju, diktafon i foto-aparat... Problem sa legitimisanjem je taj što nas novinare policija „okupira“ na pet do deset minuta i mi ne možemo da ispratimo šta se tačno dešava oko nas – kaže Vanja Stokić.

Za razliku od prva tri puta kada je, objašnjava Stokić, policija bila profesionalna i korektna, tvrdi da je četvrti put doživjela čak i prijetnje.

¹ David Dragičević (21) ubijen je u martu 2018. godine, a osim što je Okružno javno tužilaštvo Banja Luka kvalifikovalo ovo djelo, nikada nije podignuta optužnica, niti identifikovani počinioci. Od 26. marta iste godine počela su okupljanja građana na Trgu Krajine u Banjoj Luci, predvođena ocem Davorom Dragičevićem. Na ovom mjestu su organizovani skupovi „Pravda za Davida“ sve do 25. decembra 2018. godine, kada su u policijskoj akciji nasilno prekinuta. Članovi PzD su se kasnije nastavili okupljati u porti Hrama Hrista Spasitelja u Banjoj Luci, ali im je u junu ove godine i to zabranjeno.

- Nisu htjeli pogledati moju akreditaciju, već su mi odgovorili da je stavim u džep. Prijetili su mi privođenjem i prekršajnim nalogom, govorili da sam članica grupe, iako sam im ja govorila da sam novinarka i da sam tu na radnom zadatku. Zatim sam natjerana da napustim javni prostor na kome sam obavljala radne zadatke - navela je Stokić.

Ona ocjenjuje kako su neki novinari u odnosu sa policijom privilegovani, a drugi stigmatizirani. U prilog tome navodi iskustvo kada je tražila podatke iz policije u vezi sa pričom za koju je imala ekskluzivne informacije, da bi na kraju odgovori na njena pitanja završili u zvaničnom policijskom saopštenju koje je prosljeđeno svim medijima:

Ne daju se iste informacije svima, postoje miljenici i „otpadnici“, smatra naša sagovornica te dodaje da nijedna strana – ni novinari, ni policijski službenici - nije dovoljno upoznata sa svojim pravima i obavezama.

- Ima nerazumijevanja i bahatosti i sa jedne, i sa druge strane. Mi ne bismo trebali kršiti neka policijska pravila, recimo prolazak iza trake kada se radi uviđaj, ali ne bi trebali ni oni naša, recimo pokušaj da se zabrane snimanja. Ima u policiji jako dobrih ljudi, koji su stvarno bili korektni sve ove godine, a isto tako ima jako bezobraznih novinara koji ih napadaju čak i kad nemaju razloga za to, tražeći senzaciju. Svi trebamo stati na loptu i raditi svoj posao, bez da se ugrožavamo međusobno - zaključila je Stokić.

U jednom dijelu sa ovakvim tvrdnjama se slaže i Mladen Vujinović, novinar javnog servisa RTRS. On je podsjetio da je Udruženje novinara Republike Srpske održalo debatu² o ovoj temi na kojoj su ponuđeni neki od modela rješenja, prije svega, dodatna edukacija. Vujinović podsjeća da je u prethodnom periodu problematizovano i pitanje akreditacije.

- Smatram da i novinari, ali i policajci, moraju obavezno imati istaknutu akreditaciju prilikom susreta na terenu. Isto tako, novinari i medijski radnici moraju uvažavati policijski prostor koji je ograđen trakom u kojem se radi uviđaj, a policajci novinarima ne smiju uskratiti pravo kretanja van trake, a često je i to bilo sporno. Kao veliki problem istakao bih pitanje aktivizma. Lično mislim da novinar nema pravo da bude aktivista na događaju sa kojeg izvještava, jer tako dovodi u pitanje svoju objektivnost. S tim u vezi, nema potrebe ni da sa policijskim službenicima ulazi u bilo kakve rasprave i prepucavanja. I novinari i policijski službenici moraju napraviti otklon od nekorektnih u svojim redovima i onih koji policijsku palicu ili novinarsku akreditaciju koriste kao izvor moći. Razumijevanje policijskih službenika i novinara na terenu je nužno, jer bi trebalo da su i novinari i policajci na istom zadatku – objasnio je Vujinović.

² Debata „Policija i novinari na javnim skupovima: prava i obaveze“ održana je u Banjoj Luci u junu 2019. godine. Dalibor Ivanić, načelnik Uprave policije MUP-a RS, tada je najavio da predstoji dodatna edukacija policijskih službenika o taktici postupanja i odnosima s medijima, te pozvao novinare da isto urade i u svojim redovima

On smatra da je saradnja medija i policije u Republici Srpskoj dobra, ali da ima prostora za unapređivanje.

- Posebno u smislu međusobnog razumijevanja. Teško je govoriti o potpunoj otvorenosti policije ka medijima, s obzirom na to da se policija često ograđuje onom "u interesu istrage", a mediji nemaju mogućnost da utvrde da li je informacija koju nisu dobili zaista od njih "skrivena" zbog interesa istrage. Ipak, često su i mediji ti koji u žurbi za klikove, gledanost, čitanost ili ekskluzivu, pretjeraju i određene događaje preuveličaju ili na neki način nanesu štetu informativnosti vijesti koju plasiraju. Nepovjerenje između medija i policije, rekao bih, glavni je uzrok loše saradnje i nerazumijevanja - kaže Vujinović.

Vujinović smatra da kada je riječ o dobijanju informacija iz policije, nema privilegovanih medija.

- Opštepoznato je da kolege koje u kontinuitetu prate crnu hroniku imaju odlične kontakte i prvi su "na vezi" sa inspektorima koji obavljaju uviđaj. Često se novinari uvrijede zbog toga, ali često i zaborave da su vjerovatno sami krivi zbog takve situacije, jer su u nekom trenutku zaboravili da njeguju sopstvene izvore. Želim da naglasim da MUP Republike Srpske ne bih ocijenio negativnom ocjenom sa aspekta otvorenosti prema medijima. Mislim da kolegice koje rade u Službi za odnose sa javnošću rade odličan posao, s obzirom na činjenicu da su često okolnosti njihovog rada izuzetno teške – navodi Vujinović, te pohvaljuje i rad policije u istragama napada na novinare.

Traganje za informacijama i ekskluzivitet

Admir Muslimović iz Tuzle, novinar Balkanske istraživačke mreže BiH, ističe kako je njegova dosadašnja saradnja sa raznim policijskim strukturama u zemlji bila uglavnom dobra.

- Kao novinar sam, bilo to zvanično putem dopisa i poziva portparolima, ili nezvanično preko svojih izvora, uvijek dobijao potrebne informacije. U cijelom pravosudno-polijskom sistemu, policija, po mom mišljenju, najbolje radi svoj posao, dok je zatvorenost prema medijima najizraženija u sudovima i tužilaštvima, sa naglaskom na Tužilaštvo BiH - govori Muslimović.

Smatra da je pitanje sposobnosti određenih novinara ili urednika da ostvare kontakte u policijskim strukturama, i tako dobiju ekskluzivne ili povjerljive informacije.

- Traganje za informacijama je normalno u novinarskom poslu. Za primjer mogu izdvojiti novinare FTV-a, koji su jedno vrijeme kada je magazin „Mreža“ bio aktuelan, a prije njega i „60 minuta“, bili gotovo na svim akcijama Agencije za istrage i zaštitu BiH (SIPA) u ranim jutarnjim satima. Dakle, neko im je javljao kada i gdje će se odvijati akcije - istakao je Muslimović.

Naveo je i da se, dok je radio u Tuzli, dogodilo nekoliko verbalnih prijetnji novinarima koje su prijavljene policiji, te da su policijski službenici odreagovali na vrijeme i u skladu sa zakonom.

Dragan Pavlović iz Sarajeva, novinar „Oslobođenja“, imao je različita iskustva u zavisnosti od toga ko je u određenom trenutku bio na poziciji portparola policije Kantona Sarajevo. Posebno je izdvojio dobru saradnju u vrijeme kada je policijski komesar bio Himzo Selimović, a portparol Dragan Mioković, dok je u već narednom mandatu, kako kaže, taj odnos drastično pogoršan.

- Kad pričam van zgrade MUP-a s pojedinim inspektorima, zamjeraju mi što ne pišemo o njihovim uspjesima, a ne znaju da iz press službe uopšte nisu pratili njihov rad, nego su o svemu šta se dešavalo šturo pisali, bez ikakvih pojašnjenja - rekao je Pavlović.

On objašnjava da mu je u radu „zadnja mjera“ pozivanje policijskih čelnika kako bi dobio informacije, ali je primijetio da su nekoliko njih u više navrata selektivno i ciljano puštali određene informacije u medije. Izdvaja slučaj ubistva dvojice policajaca u Sarajevu, kada je samo jedan od brojnih medija sa sjedištem u Sarajevu objavljivao detalje iz istrage, pa čak, smatra Pavlović, i spinovao određene informacije.

Kada su u pitanju napadi na novinare, Pavlović smatra da je tu situacija slična kao i prilikom prijave napada na bilo kojeg građanina.

- Policija će, čini mi se, radije odgovoriti podnosioca prijave, nego uraditi svoj posao. Mene je na jednom zadatku napao vlasnik jedne kladionice, a drugi put otac Sanjina Sefića ispred Suda. Zvao sam policiju u oba slučaja i naveo očevice. Nakon napada vlasnika kladionice, policajac mi kaže: „Ja na tvom mjestu ne bih podnosio prijavu. Njemu je brat neki budža u opštini. Ja se ne bih gnjavio po sudu da sam na tvom mjestu“... U drugom slučaju, policija me saslušala i kroz priču provukla da će biti „peglanje“ pred sudom ako podnesem prijavu. Kao, njima je svejedno, ali me drugarski savjetuju. Znači, na svaki način odgovaraju narod od podnošenja prijave, jer im to očito predstavlja veliki posao – ispričao nam je Pavlović.

Smjernice za policiju i medije

I policija i mediji imaju legitimne, profesionalne ciljeve i zadatke koje moraju poštovati i cijeliti da bi se postigla uspješna i uzajamno korisna saradnja.³

Novinari trebaju biti spremni da otkriju svoj identitet u kontaktu sa policijom i sa sobom nositi akreditaciju tokom obavljanja profesionalnih zadataka. Također, obaveza novinara je da poštuju policijske procedure kada prilaze mjestima sa ograničenim pristupom.

Nadalje, obaveza novinara je da posebno paze da istinito izvještavaju, da izbjegavaju namjerno i svjesno objavljivanje netačnih ili materijala koji će ugroziti policijski rad i istragu, te da ne objavljuju iskrivljene ili varljive informacije.

³ Smjernice za medije u ophođenju s policijom - Misija OSCE u BiH

- Novinari imaju obavezu da štite povjerljive izvore informacija ukoliko budu predmet policijskog ispitivanja. Oni, kao i građani, imaju pravo angažovati advokata tokom policijskog ispitivanja - navodi se u smjernicama OSCE-a u BiH.

Posebno treba izdvojiti novinarske dužnosti i obaveze kada je u pitanju otkrivanje identiteta žrtava, jer je činjenica da se u medijima gotovo svakodnevno nalaze primjeri kršenja kako profesionalnih tako i etičkih kodeksa, kada je u pitanju odnos prema žrtvama raznih krivičnih djela.

- Novinari snose odgovornost u slučaju otkrivanja identiteta žrtve nasilja. Identitet djece ispod 18 godina, bile to žrtve ili počinioi krivičnog djela, se treba čuvati dok policija ne otkrije imena. Identitet žrtava zločina počinjenog iz mržnje, a naročito žrtava silovanja, se ne smije otkriti bez žrtvinog dopuštenja. Identitet preminulih žrtava se smije otkriti tek kada se dobije dopuštenje uže porodice, ili nakon formalne identifikacije – podvlači se u spomenutim smjernicama.

Kada i na koji način policija može od novinara tražiti da preda novinarske materijale koji bi mogli poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku?

Ukoliko se od novinara traži da preda materijale koje je napravio legitimnim novinarskim putem, oni mogu tražiti ovlaštenje na uvid. Ukoliko policija posjeduje ovlaštenje, tada mogu privremeno oduzeti materijale koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku. Ovi materijali se moraju predati sudu na čuvanje, ili čuvanje na neki dugi način utvrđen sudskim putem. U svakom slučaju, taj materijal se ne bi trebao upotrebljavati za izvještavanje, dok se ne dobije pravno mišljenje.

Kako novinari, tako i policija ima određene dužnosti i obaveze u ophođenju sa medijima.

Policija bi trebala poznavati prava novinara na slobodu izražavanja, slobodu kretanja, kao i slobodu da bez ometanja putuje kroz zemlju. Novinari ne mogu i ne smiju biti uhapšeni bez određenog legitimnog razloga, a mediji imaju pravo da objave, distribuiraju i prodaju publikacije te da emituje program bez kazne ili miješanja od strane policije i vlasti.

Policija ne može tražiti od novinara da se kod njih registruje tokom obavljanja svog posla, osim ako nije potrebna posebna dozvola (npr. mjesto zločina).

- Policija se ne može miješati ili kazniti novinara tokom obavljanja profesionalnih zadataka. Novinari imaju pravo da fotografišu, snimaju, prave bilješke, promatraju, rade intervjuje ili prave izvještaje, a da pri tom ne moraju tražiti dozvolu od vlasti ili policije – stoji u smjernicama OSCE-a u BiH.

Također, policija ne može novinarima oduzimati opremu ili materijale, osim ako nije riječ o sudskoj naredbi. Materijali koji se konfiskuju u skladu sa krivičnim zakonom ili koji mogu poslužiti u sudskom procesu, mogu se privremeno oduzeti i predati sudu na čuvanje.

Policija može od novinara zahtijevati da pokaže akreditaciju kada traži pristup mjestima ili događajima koji su otvoreni za novinare, ali zatvoreni za javnost, i ona je dovoljna da se utvrdi njegov profesionalni identitet.

Sa druge strane, identitet policajca se treba dati na uvid bilo kome ko to zatraži.

Ono što je posebno važno u novinarskom radu, a o čemu su govorili i naši sagovornici u ovoj analizi, jeste povjerljivost izvora informacija.

- Policija ne može prisiliti novinara da otkrije povjerljive izvore informacija - istaknuto je u smjernicama OSCE-a.

Zaključuje se i da policija treba posebno paziti da istraži sve činjenice, bilo stvarne ili potencijalne, o nasilju, zastrašivanju ili napastovanju osoba zaposlenih u mediju ili ukoliko je riječ o uništavanju novinarske opreme.

Specifičnosti profesije

Posebnu pažnju odnosu sa medijima posvetilo je Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo. U februaru ove godine usvojili su strategiju⁴ u kojoj se detaljno obrazlaže potreba za strateškim komuniciranjem i izgradnjom povjerenja.

- Uprava policije razumije specifičnost rada medija i novinara, koja uključuje potrebu za zvaničnim informacijama i sagovornicima, promptnu reakciju usljed postojanja rokova za objavu informacija, pristup određenim lokacijama, informacijama ili ljudima u datom trenutku, i čini sve napore da, onda kada je to moguće i u skladu sa zakonom i pravilima postupanja policije, izađe u susret novinarima i pomogne u obavljanju njihovih zadataka – navodi se, između ostalog, u ovoj strategiji.

Također, naglašava se i da sarajevska policija očekuje od medija i novinara razumijevanje za specifičnost njihovog rada i ograničene mogućnosti za davanje informacija ili pristup određenim lokacijama u situacijama koje pripadnike policije obavezuju na reakciju propisanu zakonom, a koja može u datom trenutku otežati rad novinara.

- Međutim, Uprava policije je istrajna u naporima da sve informacije obezbijedi medijima i novinarima u najrazumnijim mogućim rokovima i po standardima i procedurama propisanim zakonom – ističu u MUP-u Kantona Sarajevo.

⁴ Strategija o saradnji i odnosima policije i medija u Kantonu Sarajevo sa akcionim planom

Preporuke

Generalna ocjena je da se povjerenje javnosti u policiju, osiguravanje transparentnosti njihovog rada i potpuna slika o policijskim aktivnostima ne mogu dobiti bez kvalitetnog odnosa i saradnje sa medijima.

Nužno je da policija, koja **promoviše** rad u javnom interesu i traži razumijevanje za objektivne poteškoće sa kojima se u tom radu susreću, istovremeno razumije da iste ciljeve i prepreke u svom radu imaju i novinari. I obrnuto. Iako jedni sa oružjem, a drugi sa „perom“ u ruci, zapravo su u dobroj mjeri na istom zadatku, te bi ih to trebalo motivisati na saradnju i međusobno razumijevanje kao partnera od povjerenja.

Odnos medija i policije mora biti organizovan, kreativan i proaktivan. Međusobno se trebaju odnositi sa poštovanjem i dobrom namjerom, poštujući dignitet posla koji obavljaju.

Imperativ je da komunikacija između novinara i policije bude tačna, pravovremena i profesionalna.

Svi mediji i novinari moraju imati fer i pravedan tretman u pristupu policijskim informacijama i osobama zaposlenim u policiji. Istovremeno, policijska podrška i pomoć u novinarskom radu mora biti lišena bilo kakvih pokušaja cenzure ili uticaja na sadržaj novinarskih tekstova i priloga.

Informacije koje dolaze iz policije trebaju biti razumljive, jednostavne i prilagođene prosječnom građaninu. Posebno u savremenom dobu i uz sve brži razvoj online komunikacija, trebalo bi voditi računa o multimedijalnosti poruka i lakoći njihovog prenosa.

Svaki pripadnik policije, ali i novinarske zajednice, vlastitim primjerom trebalo bi da čuva ugled svoje profesije.

Na kraju, ali ne najmanje važno, policija bi trebala da bude prvi bedem u zaštiti slobode medija, slobode govora i izražavanja, te primjer institucionalne podrške i zaštite protiv pritisaka, prijetnji i napada na novinare.